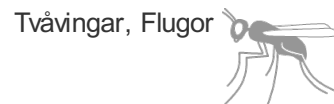

Brachyopa panzeri

Boksavblomfluga

NE NA LC DD **NT** VU EN CR RE

Nära hotad (NT)
B2b(iii)c(iv)

Klass: Insecta (egentliga insekter), **Ordning:** Diptera (tvåvingar), **Familj:** Syrphidae (blomflugor), **Släkte:** *Brachyopa*, **Art:** *Brachyopa panzeri* - boksavblomfluga Goffe, 1945 **Synonymer:** *Panzers savblomfluga*, *Panzers träsavblomfluga*

Kännetecken

En av flera rödbruna arter med något mörkare ryggsköld och i stort sett naket antennborst. Förekommer sällsynt i Skåne i anslutning till äldre savande lövträd.

Längd 6-9 mm. Hela flugan är övervägande gulbrun. Antennborstets behåring är kortare än borstets bredd vid basen. Tredje antennsegmentet har en relativt stor, rund sinnesgrop strax ovanför nederkanten. Mitt på ryggskölden finns (åtminstone hos hanen) en dominerande mörk teckning som upptar mer än hälften av dess yta. Ryggsköldens behåring är kort, något bakåtliggande och övervägande ljus; i främre halvan normalt enfärgat ljus, i bakre halvan med större andel svarta hår. Skutell framtill otydligt, ljust pudrad, med svart behåring på den centrala delen men utan svarta borst längs bakkanten. Åtminstone tergiterna 2 och 3 har en långsträckt mittfläck, ibland dessutom mörkare bakkant och sidor. Vingarna är så långa att flugans längd inklusive de bakåtfällda vingarna kan bli upp till 12 mm. Hanens lingula är lång och smal.

Arten är nästan identisk med den över stora delar av Sverige förekommande *Brachyopa dorsata*, som dock har något längre och i större utsträckning svart behåring på ryggskölden, svarta borst längs skutellens bakkant och ofta en något mindre sinnesgrop på tredje antennsegmentet. Dessutom är hanens lingula kortare och bredare hos *B. dorsata* än hos *B. panzeri*. Det finns flera snarlika arter, men dessa känns igen antingen genom sin storlek eller på att antennborstets behåring är lång.

Utbredning och status

I Sverige är boksavblomfluga endast känd genom sentida fynd från Skåne (Dörröds fålad 1985, Veberöd 1990 och Skarhult 1999) och från Stenbrohult i Småland 2006. Tidigare svårigheter med bestämning av arten, i kombination med att den i viss mån troligen är förbisedd, medför att dess eventuella förekomst norr om Skåne är dåligt känd. Om arten är under expansion eller, mer troligt, på tillbakagång får framtida studier utvisa. Dess begränsade förekomst i Danmark (se nedan) får dock ses som ett oroande tecken. I övriga Norden är arten endast känd från Danmark, där den har påträffats på ett begränsat antal platser på östra Jylland, Själland och Mön. Litteraturuppgifter om fynd i Finland har visat sig vara felaktiga. Fynduppgifterna från övriga Europa är knappast heller alltid tillförlitliga. Arten uppges förekomma i lövskogsbältet ner till Centralmassivet i Frankrike, Schweiz och Österrike samt österut genom Tjeckien och Rumänien till nordvästra och centrala Ryssland. Fynden är dock fåtaliga, och såväl *Brachyopa panzeri* som dess nära släkting *B. dorsata* uppges på flera håll vara hotade. Världsutbredningen omfattar även Mongoliet och området norr om Vladivostok i östra Ryssland.

Ekologi

Boksavblomfluga förekommer i anslutning till lövskog och alléer med äldre savande lövträd. På norra Själland är arten känd från lokaler med stubbar av bok *Fagus sylvatica*, tysklönn *Acer pseudoplatanus* och almar *Ulmus* spp., men den har också hittats på savande hästkastanj *Aesculus hippocastanum*. Gamla poppelridåer längs vattendrag uppges vara artens huvudsakliga habitat i Mellaneuropa. I litteraturen uppges den besöka blommor av slån *Prunus spinosa* och viden *Salix* spp. Flygtiden varar från maj till början av juli. De svenska fynden härrör från perioden mellan 22 maj och 19 juni. Larven och dess biologi är okänd.

Hot

Avverkning av gamla skogar med lång kontinuitet samt bortagande av sjuka, skadade och äldre lövträd såsom alm *Ulmus*, ask *Fraxinus*, bok *Fagus*, ek *Quercus*, lönn *Acer*, hästkastanj *Aesculus* etc.

Åtgärder

Bevara gamla lövskogar och gamla lövträd och sörj för god succession. Låt fallna eller ev. fällda gamla parkträd multna på plats eller närmast lämpliga plats. För att kunna uttala sig om specifika åtgärder behöver artens biologi, utbredning och utbredningshistorik klarläggas.

Övrigt

Namngivning: *Brachyopa panzeri* Goffe, 1945. J. Soc. Br. Entomol. 2:278 (ny benämning för *Musca conica* Panzer, [1798]). Synonym: *Musca conica* Gmelin, 1790 [yngre homonym].

Etymologi: panzeri (lat.) = Panzers, efter den tyske entomologen G. W. F. Panzer (1755–1829).

Uttal: [Brakyópa pánzeri]

Litteratur

Nationalnyckeln till Sveriges flora och fauna. Tvåvingar: Blomflugor: Eristalinae & Microdontinae. Diptera: Syrphidae: Eristalinae & Microdontinae. 2009. ArtDatabanken, SLU, Uppsala.

- Barkemeyer, W. 1994. Untersuchung zum Vorkommen der Schwebfliegen in Niedersachsen und Bremen (Diptera: Syrphidae). Niedersächsisches Landesamt für Ökologie.
- Bartsch, H. 1995. Check List for Swedish Hoverflies. Järfälla.
- Bartsch, H. 1997. Efterlysta, ovanliga, förbisedda och några andra intressanta norrländska blomflugor (Diptera, Syrphidae). Natur i Norr 16: 69–94.
- Bygebjerg, R. 2001. Fund af svirrefluger i Danmark i perioden 1994–1999. Ent. Meddr. 69: 49–64.
- Doczkal, D., Schmid, U., Ssymank, A., Stuke, H., Treiber, R., Hauser, M. 1993. Rote Liste der Schwebfliegen (Diptera: Syrphidae) Baden-Württembergs. Natur und Landschaft 68: 608–617.
- Goot, V.S. van der 1981. De zweefvliegen van Noordwest-Europa en Europees Rusland, in het bijzonder van de Benelux. Bibl. K. Ned. Natuurhist. Ver, Amsterdam. 32.
- Maibach, A., Goeldlin de Tiefenau, P & Dirickx, H. G. 1992. Liste faunistique des syrphidae de Suisse (Diptera). - Miscellanea Faunistica Helvetiae 1. Centre Suisse de cartographie de la faune.
- Pellman, H. 1998. Die Gattung *Brachyopa* Meigen, 1822 (Insecta, Diptera, Syrphidae) in entomologischen Sammlungen sächsischer Museen und die Möglichkeit der Artunterscheidung anhand der Genitalien der Männchen.
- Rotheray, G. E. 1993. Colour Guide to Hoverfly Larvae (Diptera, Syrphidae). Dipterists Digest 9.
- Röder, G. 1990. Biologie der Schwebfliegen Deutschlands. Erna Bauer Verlag, Kelttern Weiler.
- Sarthou, J-P. & Speight, M.C.D. 1997. Inventaire faunistique des Diptères Syrphidae et Microdontidae du sud-ouest de la France. Bulletin de la Société entomologique de France 102: 457–480.
- Speight, M. C. D. 1989. The Council of Europe and the Conservation of Diptera. Diptera Digest 2: 3–7.
- Speight, M.C.D. 1994. Revision des syrphides de la faune de France: II - Les Microdontidae et les Syrphidae Melisiinae (in part.) (Diptera, Syrphoidae). Bulletin de la Société de France, 99: 181–190.
- Speight, M.C.D. 1996. Syrphidae (Diptera) of Central France. Volucella 2: 20–35.
- Speight, M.C.D. 2000. Species accounts of European Syrphidae (Diptera): species of the Atlantic, Continental and Northern Regions. In: Speight, M.C.D., Castella, E., Obrdlik, P. and Ball, S. (eds.) Syrph the Net, the database of European Syrphidae, vol.20. Syrph the Net publications, Dublin.
- Speight, M.C.D. & Castella, E. 2000. Range and Status data for European Syrphidae (Diptera): species of the Atlantic, Continental & Northern Regions. In: Speight, M.C.D., Castella, E., Obrdlik, P. and Ball, S. (eds.) Syrph the Net, the database of European Syrphidae, vol. 21, Syrph the Net publications, Dublin.
- Ssymank, A. 1994. Indikatorarten der Fauna für historisch alte Wälder. NNA-Berichte 3: 134–141.
- Stackelberg, A.A. 1988.49. Family Syrphidae. In Bei-Benko, G. Ya. Keys to the Insects of the European Part of the USSR, vol. V. Diptera and Siphonaptera, Part II:11-147 Amarind Publishing Co. New Delhi.
- Stuke, J.-H., Wolf D. & Malar F. 1998. Rote Liste der in Niedersachsen und Bremen gefährdeten Schwebfliegen (Diptera: Syrphidae). Niedersächsisches Landesamt für Ökologi. Hildesheim.
- Ståhls, G. 1995. Additions and deletions to Syrphidae (Diptera) of Finland. Entomol. Fennica 6: 7–9.
- Thompson, F.C. 1980. The problem of old names as illustrated by *Brachyopa "conica" Pancer*, with a synopsis of Palaearctic *Brachyopa* Meigen (Diptera: Syrphidae). Ent. Scand. 11: 209–216.
- Torp, E. 1994. Danmarks Svirrefluger (Diptera: Syrphidae). Danmarks Dyreliv 6.
- Verlinden, L & Decler, K. 1987. The Hoverflies (Diptera, Syrphidae) of Belgium and their Faunistics: Frequency, distribution, phenology. Kon. Belg. Inst. voor Natuurwetenschappen. Brussel.
- Verlinden, L. 1991. Zweefvliegen (Syrphidae). Fauna van België. Kon. Belg. Inst. voor Natuurwetenschappen. Brussel.
- Violovith, N.A. 1983. Sibirian Syrphidae. Transl. Inst. v.Tax. Zoöl. Univ. van Amsterdam 43.
- Wolf, D. 1998. Zur Schwebfliegenfauna des Berliner Raums (Diptera, Syrphidae). Volucella 3: 87–132.

Författare

Hans Bartsch 2009 (kännetecken, ekologi, utbredning, bearbetad av Ragnar Hall, ArtDatabanken). Hans Bartsch 2001. © ArtDatabanken, SLU 2006 (naturvårdsinformation).